primorske novice

10. Izis vabi v koprski Libertas k odkrivanju, kar je očem skrito

Maja Pertič Gombač Kultura 26. 09. 2022, 10.39 , posodobljeno: 27. 09. 2022, 15.45

Nekje med festivalom Ars Electronica in drznimi inštalacijami Beneškega likovnega bienala se v istrski prostor vrašča pogumni festival Izis, ki je z zadnjimi tremi edicijami našel dom v Kopru. V petek so ga slavnostno odprli v Skladišču Libertas, kjer praznuje 10-letnico vznikanja.

Maja Smrekar Foto: Tomaž Primožic/FPA

KOPER > Kulturno stičišče, ki ga je pred dvema letoma začasno odprašil, usposobil in ob podpori Občine Koper v umetnost posvetil prav zagnani, "gverilsko požrtvovalni" kolektiv festivala intermedijske ustvarjalnosti v organizaciji koprske Pine, tokrat pod naslovom Cevi/Pipes gosti devet instalacij. In umetnosti odpira še eno prizorišče.

"Odločitev, ki je takrat delovala kot drzna, saj prostor ni imel niti osnovnih razmer za delo, smo sprejeli na podlagi pomanjkanja prostorov, namenjenih sodobni umetnosti v slovenski Istri," je na odprtju dejal **Borut Jerman**, producent in predsednik koprske Pine. Spomnil je, da Libertas ni bil priključen na električno omrežje, na voljo ni bilo niti osnovne električne napeljave in streha je na več mestih puščala. "Z gverilsko požrtvovalnostjo smo v prostoru uredili provizorično električno instalacijo, galerijske luči in stene ter ga s tem spremenili v galerijo, ki je gostila prelomno edicijo Fuck Off Illusion. Mestna občina Koper je v tem prepoznala potencial, ki ga skladišče Libertas ima, prostor odkupila in od tedaj se tam piše zgodba o uspehu. Skladišče Libertas je postalo pravo kulturno središče," je dodal Jerman, ki se je razveselil tudi odprtja novega prizorišča, kajti letošnja novost je tudi

dolgoletnemu kuratorju in enemu od očetov Izisa **Marku Vivodi**.

Obiskovalce izziva devet intermedijskih intalacij

Vivoda je letos za Libertas izbral devet postavitev na interpretativno ohlapno temo Cevi/Pipes. Na petkovem odprtju in nato še na sobotni ponovitvi je premierno v Sloveniji svoj novi projekt !brute_force: Mehka odpornost predstavila **Maja Smrekar**, ki ga je zasnovala z **Jonasom Jørgensenom**.

Festival sta odprla mag. **Marko Rusjan**, sekretar ministrstva za kulturo, ki je Izis sprejelo med posvečence 4-letnega projektnega razpisa, in župan **Aleš Bržan**, ki si želi, da bi Skladišče Libertas "postalo središče neodvisne in eksperimentalne produkcije".

"Z letošnjo edicijo festivala si nadejamo opozoriti na to, da v Istri potrebujemo tudi prostor, namenjen neodvisni in eksperimentalni umetniški produkciji, zato bomo z enako drznostjo del programa izvedli v utrdbi Bastion. Prostor, ki je do sedaj služil kot skladišče je lahko idealno performativno prizorišče za katerega upamo, da bo sledilo dobri praksi Skladišča Libertas. Koper potrebuje prostore, ki gostijo sodobnost, ne pa kopičijo odslužene rekvizite," je še poudaril Borut Jerman. Ta je na odprtju prebral tudi nekaj misli odsotnega **Karla Hmeljaka**, pesnika in jadralca in uradnega festivalskega misleca, ki je v uvodu v spremno besedilo zapisal: "Jubilejna deseta izdaja Izisa si za osnovni element jemlje cev, tisto nekaj podolgovatega in votlega, ki navadno na skritem skrbi za vsakršne dovode in odvode, ki bodisi v drobovjih naših bivališč in mest bodisi v naših telesih skrbi za to, da naša življenja kar se da gladko tečejo. Če bi moral v kar najbolj strnjeni obliki artikulirati misel, ki je že dolgo preganjala kuratorja Marka Vivodo in ga vodila pri snovanju letošnjega programa, bi tvegal in uporabil tole definicijo: 'skrivanje procesa v rezultatu' (Krašovec, Tujost kapitala); in bi se zato razkrivanja lotil na točki, kjer se rezultat ne izide."

Daljši zapis, ki bo objavljen tudi v katalogu, pa sklenil: "Če kaj, si umetnost od nekdaj prisvaja tehnologijo kot sredstvo, česar ne moremo trditi za veliko večino drugih človeških dejavnosti. Osebna želja ob deseti obletnici bi zato bila, naj Izis parazitira na denarnih tokovih, ki ga pojijo, bolj kot na izgorelosti posameznikov, ki ga poganjajo. Še smo tu, poji nas neko 'skrivnostno okrožje izparin' (Nietzsche) in se pehamo za to, da bi svoj čas in pozornost namenili Izis, boginji, v svoji nedoumljivosti morda zelo podobni tujosti kapitala, a veliko bolj resnični. Mi smo proces, ki se ne skriva - cev, ki je piščal."

V Libertasu so poleg uveljavljene Maje Smrekar, ki je med drugim dobitnica Prešernove nagrade in zlate nike Ars Electronice, prisotne še predstavnice mlajše generacije, **Nika Erjavec**, **Sara Bezovšek** in **Lara Žagar**, na področju intermedijskih umetnosti že prepoznavne ustvarjalke. S kolektivom **BridA**, ki že več kot 25 let orje ledino na področju intermedijskih umetnosti, festival utrjuje povezavo z Goriško, ki bo, kakor je poudaril Jerman, v prihodnjih letih nedvomno osrednja slovenska in evropska kulturna regija. Laboratorij **Svetlobne Gverile** predstavlja Podatkovne krajine.

Mednarodni gostje so v Nemčiji delujoči Italijan **Marco Barotti**, **Theresa Schubert** iz Berlina z umetniškim raziskovanjem bioreaktorjev in priznani španski umetnik **Marc Vilanova**, ki osuplja s postavitvijo samostojno delujočih saksofonov.

Že drevi nov zvočni potop v Bastionu

Že omenjeno novo prizorišče v Bastionu, ki je namenjeno potapljanju v zvočne, vse prej kot tradicionalne melodične krajine, je v petek z nastopom in večkanalnim zvokom odprl **Andrej Kobal**.

Tomaž Grom pa je obiskovalcem ponudil v uporabo svojevrsten inštrument, instalacijo iMstrument, na kateri si lahko poslušalci iz širokega nabora najrazličnejših, posnetih ustvarjalcev izberejo štiri glasbenike, ki svojo glasbo izvajajo sočasno. Na video posnetkih **Ane Čigon** si tudi izbrani kvartet ogledajo, si pri tem regulirajo jakost posameznega inštrumenta ali ga zamenjajo, in tako sami zvočno ekperimentirajo v iskanju harmonij ali česa pisanega na kožo vsakokratnega uporabnika.

Foto: Maja Pertič Gombač

Foto: Maja Pertič Gombač

V Bastionu se bodo ob ponedeljkih in petkih zvrstili še drugi zvočni ustvarjalke in ustvarjalci: **Gašper Torkar**, **Tilen Lebar**, **Simon Whetham**, **Octex**, ki prihajajo v petek, in **Marina Mårtensson**. Že drevi ob 20. uri bosta projekt Correspondencias predstavila **Oscar Recarte & Rosa Marìa Valle**.

Oscar Decarte bo danes tudi vodil prvo delavnico zvočnega raziskovanja, kajti tudi delavnice ostajajo stalni del festivala. Izvajajo se v v labotoriju na presečišču znanosti in umetnosti - HEKA in letos obravnavajo teme imersivnega prostorskega zvočnega ustvarjanja, biomaterialov in zvočnega onesnaževanja.

Na obe prizorišči Izisa - v Skladišče Libertas in v Bastion - prireditelji vabijo vse do 16. oktobra.